

41st INTERNATIONAL CONGRESS ON MEDIEVAL STUDIES
(KALAMAZOO, 4-7 MAJA 2006)

Coroczny Kongres w Kalmazoo to największe na świecie spotkanie mediewistów i jedyna w swoim rodzaju okazja do przedstawienia wyników badań i wymiany poglądów w licznym, międzynarodowym i interdyscyplinarnym gronie specjalistów. Jak zwykle studenci goszczącego mediewistów Western Michigan University rok akademicki zakończyli w kwietniu i od początku maja rozległy, malowniczy, pełen zieleni kampus uniwersytecki należał wyłącznie do ponad 3000 uczestników Kongresu. Wśród referentów siłą rzeczy dominowali Amerykanie, ale było również wielu naukowców z Meksyku, Kanady, Japonii, Korei Południowej, Australii, Brazylii, Anglii, Niemiec, Irlandii, Szkocji, Austrii, Danii, Estonii, Izraela, Francji, Włoch, Hiszpanii, Grecji, Belgii, Holandii, Szwajcarii, Rumunii, Chorwacji, Serbii, Rosji, Czech, Słowacji, Węgier, Polski. Odbywający się od ponad 40. lat Kongres stanowi dziś w istocie dobrze prosperującą i perfekcyjnie zorganizowaną instytucję, która przygotowania do planowanego na maj 2007 roku 42. Kongresu rozpoczęła już w trakcie 41. Dość powiedzieć, że w Medieval Institut stworzono stały etat dla osoby zajmującej się wyłącznie organizacją Kongresu. A jest ona rzeczywiście imponująco uporządkowana, sprawna i dopracowana w każdym szczególe. Dziesiątki życzliwych wolontariuszy, liczne punkty informacyjne, widoczne oznaczenia, ogromna liczba łatwodostępnych planów, mapek i ulotek ułatwiających poruszanie się po rozległym kampusie, czytelny (ponaddwustustronicowy!) program obrad wraz z przygotowanymi uaktualnieniami i zmianami w harmonogramie sesji oraz wiele innych rozwiązań stanowić mogą organizacyjny i logistyczny wzór. Imponująco przedstawiała się również oferta imprez i inicjatyw kulturalnych towarzyszących Kongresowi. Jego uczestnicy mieli okazję m.in. wziąć udział w spotkaniach licznych instytutów mediewistycznych oraz stowarzyszeń naukowych, literackich i kulturalnych, wysłuchać koncertów i recitali muzycznych, posłuchać recytacji poezji i interpretacji utworów epickich, obejrzeć filmy w ramach *Medieval Film Fest*, zwiedzić rozliczne wystawy i ekspozycje, odwiedzić targi książki z niezwykle bogatą ofertą oficyn wydawniczych, wybrać się na broadway'owskie przedstawienie *Upiora w operze* czy wziąć udział w zamykającym Kongres uroczystym balu. Imponująca oferta i spory obszar kampusu sprawiały, że trudno było odnieść wrażenie, iż Kongres zgromadził ponad trzytysięczną rzeszę mediewistów. Miejscowi mieszkańcy tego niewielkiego miasta, od lat przeżywający w maju „najazd” naukowców ze wszystkich stron świata, zwykli humorystycznie określać spotkanie w Kalmazoo jako „Medievalzoo”; uczestnictwo w nim przekonuje, że w istocie zawiera ono cząstkę prawdy...

Liczba i różnorodność sesji tematycznych i wygłaszanych w ich ramach referatów jest nieporównywalna z żadnym innym zjazdem naukowym. Podczas trzech dni 41. Kongresu obradowano w 640 sesjach, wygłoszono ponad 2600 referatów! Nietrudno o paralele z II Kongresem Mediewistów Polskich (Lublin, 19-21 września 2005 r.), po którym dało się słyszeć głosy, że zaplanowanie w jednym czasie kilku (!) sesji

nie pozwoliło uczestnikom wziąć udziału we wszystkich obradach, które wzbudziły ich zainteresowanie. Cóż ma zatem powiedzieć uczestnik spotkania w Kalamazoo, skoro musiał wybierać spośród odbywających się jednocześnie ponad 50 sesji?! Pierwszego dnia (4 maja) odbyło się 212 sesji – 59 równoczesnych sesji przedpołudniowych oraz 153 sesje w trzech turach po południu, drugiego dnia obradowano w kolejnych 175 sesjach, trzeciego odbyło się 178 sesji, a na ostatnie przedpołudnie zaplanowano ich 75. Tematyka sesji i wygłaszanych w ich ramach referatów imponowała swoim bogactwem, różnorodnością i różnorodnością punktów spojrzenia na wieki średnie, bowiem tradycyjnie Kongres zgromadził przedstawicieli wszelkich nauk i dyscyplin – trudno byłoby wskazać obszar badań mediewistycznych, który nie zostałby zasygnalizowany podczas obrad. Wśród uczestników byli bowiem archeolodzy, historycy, historycy sztuki, filologowie, literaturoznawcy, muzykolodzy, historycy teatru, specjaliści z zakresu nauk pomocniczych historii, filozofowie, teolodzy, religioznawcy, historycy nauki, technicy, medycyna. Organizatorzy wyznaczyli w ramach tych dyscyplin 22 specjalizacje konkretyzujące obszar zainteresowań: Anglo-Normanowie, Anglo-Sasi, Bizancjum, Celtowie i Irlandia, Europa Wschodnia, Anglia, Francja, Niemcy i Niderlandy, Hiszpania, Włochy, Skandynawia, Żydzi, Lewant, Orient, imperium rzymskie, Kościół, islam, monastycyzm, mistycyzm, Computer Studies, Women's Studies i Gender Studies. Uczestnik mógł więc wysłuchać referatów wygłoszonych w ramach sesji poruszających zagadnienia prawie nieobecne w polskiej historiografii – np. *Wander Drugs in the Middle Ages* (sesja 37), *Sports in the Middle Ages: Historical and Literary Approaches* (sesja 211), *Late Medieval Cyprus II: Artists, Audience and Patrons* (sesja 367), *Humor in Middle English excluding Chaucer* (sesja 402), *Where Are the Lesbians in the Middle Ages? A Roundtable* (sesja 453) czy *Women in Medieval Music* (sesja 629).

Cieszy obecność w Kalamazoo polskich naukowców, którzy byli nie tylko uczestnikami czy słuchaczami obrad, ale także organizatorami całych sesji. Pierwsza z udziałem polskich historyków: *The Eastern Part of the Republica Christiana* (sesja 26) – we współpracy z partnerami amerykańskimi przygotowana przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II i lubelski Instytut Europy Środkowo-Wschodniej – odbyła się pierwszego dnia Kongresu (4 maja). Udział w niej wzięli: prof. Paul Knoll (University of Southern California, Los Angeles), który wygłosił referat wprowadzający w tematykę dziejów Europy Jagiellońskiej oraz troje historyków z Instytutu Historii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Prof. Urszula Borkowska OSU wygłosiła referat poświęcony religijności Jagiellonów (*Pietas Jagiellonica: The Religious Life of the Four Jagiellonian Generations*), wystąpienie dr Agnieszki Januszek dotyczyło kultury i sztuki w XV- i XVI-wiecznej Polsce (*The Golden Ages of the Polish Culture*), dr Paweł Kras omówił zagadnienie pobożności i życia religijnego w Polsce i w Czechach w okresie przedreformacyjnym (*Continuity and Change: Piety and Religious Practices in Poland and Bohemia in the Pre-Reformation Period*). Dr Paweł Kras był także współorganizatorem i uczestnikiem dyskusji panelowej *Research Resources in East Central Europe: Constructing a Usable Bibliography* (6 maja, sesja 400) poświęconej planom stworzenia i zasadom sporządzenia bibliografii zestawiającej piśmiennictwo dotyczące historii średniowiecznej Europy Środkowo-Wschodniej. Sesja 304 (5 maja) – *Medieval Normative Behavior*

in Secular and Religious Discourse została zorganizowana przez prof. Jacka Fisiaka z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. W jej ramach wygłoszono trzy referaty – prof. Liliana Sikorska (UAM) – „*çef Thow Be Not Grete Clerk, Loke Thow Moste on Thys Werk*”: *Secular and Religious Teaching in Caxton’s Book of Curtesye and Mirk’s Instructions for Parish Priests*, dr Władysław Witalisz (Uniwersytet Jagielloński) – *A (Crooked) Mirror for Knights: The Case of Sir Dinadan*, i dr Rafał Borysławski (Uniwersytet Śląski) – *Sir Gawain and Saint Augustine: A Lesson in Inordinate Desire*. Trzeciego dnia Kongresu (6 maja) odbyły się aż trzy „polskie” sesje. Podczas sesji 418: *Vikings in Eastern Europe I: Vikings in the Southeastern and Southwestern Baltic Areas* i 478: *Vikings in Eastern Europe II: Emporia in the Baltic Area* referaty wygłosili naukowcy z polskich ośrodków badań archeologiczno-etnograficznych. Prof. Wojciech Chudziak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) poświęcił swoje wystąpienie wpływom kultury skandynawskiej na obszarze ujścia Wisły (*Remains of Scandinavian Culture in the Lower Wisła Region*), prof. Lech Leciejewicz (Instytut Archeologii i Etnologii PAN we Wrocławiu) przedstawił zagadnienie obecności Normanów na ziemiach polskich od IX do XI wieku (*The Norsemen in the Oder and Vistula Drainage Area between the Ninth and the Eleventh Century*), a prof. Leszek Słupecki (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie) wygłosił referat *Jomsvikings: Between Wends and Slavs, between Historical Reality and Saga*. Dr Mateusz Bogucki, laureat *Congress Travel Award* reprezentujący Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie wygłosił referat *The Beginning of the Dirham Imports into the Baltic Sea Zone and the Problem of the Early Emporia*. Anna Bogumiła Bogacka z Pracowni Archeologicznej Instytutu Archeologii i Etnologii w Szczecinie poświęciła swoje wystąpienie wpływom skandynawskim w średniowiecznym Szczecinie (*The Evidence of Scandinavian in Early Medieval Szczecin*), a dr Błażej Stanisławski (Pracownia Archeologiczna Instytutu Archeologii i Etnologii w Wolinie) – na wyspie Wolin (*The Archeological Evidence of Scandinavians in Wolin-Jomsborg*). Polscy naukowcy byli też uczestnikami sesji 480, zatytułowanej *Medieval Architecture in East Central Europe: Recent Research II*. W jej ramach dwa wystąpienia zostały poświęcone średniowiecznej architekturze małopolskiej – dr Paweł Pencakowski z Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie wygłosił referat *Thirteenth-Century Monastic Architecture in the Diocese of Kraków*, a prof. Tomasz Węclawowicz (Uniwersytet Jagielloński) – *Gothic Basillical Churches in Kraków: Style and Iconography*. Dr Marcin Szyma (UJ) poświęcił swój referat średniowiecznemu kościelnemu budownictwu dominikańskiemu (*The Earliest Dominican Churches in the Diocese of Polonia: Recent Research*), a dr Marek Walczak (UJ) – rzeźbie architektonicznej (*Sculptural Programs of the Court Architecture of Kasimir the Great (1333-1370): Form, Function and Meaning*. Polskie akcenty dało się również zauważyć w sesji poświęconej Aelredowi z Rievaulx (5 maja, sesja 296) – *Aelred of Rievaulx I: Truth before Grammar*, w czasie której referat zatytułowany *Exemples of the „Good Death” in Aelred of Rievaulx* wygłosił ks. Ryszard Groń z Wrocławia, w sesji *Medievalism, Medieval Sources, and the Ballad* (6 maja, sesja 415) z udziałem dr Agnieszki Czajkowskiej (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie), która zaprezentowała referat *Between Ossian and*

Boian: Poetic Archeology of the Polish Romantic Writers and Their Use Ballad and Song in Search of Their Own Middle Ages oraz w referacie Christofera Herrmanna z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który zaprezentował wystąpienie *Medieval Parish Churches in Prussia* (6 maja sesja 533: *Medieval Architecture in East Central Europe: Recent Research III*).

Udział polskich historyków, archeologów, etnologów i filologów w Kongresie będącym okazją do spotkań w międzynarodowym gronie, stanowi też szansę rozpropagowania osiągnięć polskiej mediewistyki i zainteresowania cudzoziemców historią Polski. Niepokoi bowiem obserwacja, iż poza rodzimymi naukowcami nikt nie poruszył tematyki związanej z Polską, choć w programie były dość liczne referaty i całe sesje poświęcone średniowiecznym dziejom Czech, Rusi czy Bułgarii. Cieszy obecność na wykładach poświęconych historii Polski licznych słuchaczy, którzy byli żywo zaintrygowani poruszaną tematyką, aktywnie uczestniczyli w części dyskusyjnej i zadawali wiele pytań świadczących nie tylko o zainteresowaniu, ale i wiedzy z zakresu dziejów średniowiecznej Polski. Obserwacje te dają nadzieję, że po spadku zainteresowania studiami polonistycznymi na amerykańskich uczelniach (po „okołosolidarnościowym boomie” na początku lat 90.), ponownie zaczną cieszyć się one popularnością, jak ma to miejsce w przypadku bardzo chętnie studiowanych w Stanach Zjednoczonych bohemistyki czy rusycystyki. Obecność i aktywność polskich naukowców na organizowanym w Kalamazoo Kongresie przynosić więc może rozliczne (w tym i te dalekosiężne) korzyści.

Agnieszka Januszek

Katedra Metodologii i Nauk Pomocniczych Historii KUL